

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/169627,Obchody-40-rocznicy-Gorzowskiego-Sierpnia-1982-r.html>
11.03.2026, 13:18

Obchody 40. rocznicy Gorzowskiego Sierpnia 1982 r.

- Wydarzenia z 31 sierpnia 1982 r. w Gorzowie są dowodem na to, że „Solidarność” wciąż żyje i nie da się zastraszyć tym, którzy reprezentują kolonialne władze zarządzane z Moskwy – mówił prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas odsłonięcia pomnika upamiętniającego największą opozycyjną demonstrację na powojennej Ziemi Lubuskiej.

30.08.2022

We wtorek 30 sierpnia 2022 r. w Gorzowie Wielkopolskim odbyły się uroczyste obchody 40. rocznicy wydarzeń, które rozegrały się w tym mieście 31 sierpnia 1982 roku, w drugą rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych. Tak jak w całym kraju demonstrowano tu przeciwko stanowi wojennemu wprowadzonemu przez komunistyczną dyktaturę Wojciecha Jaruzelskiego. Jednak władze komunistyczne nie przypuszczały, że na ulice Gorzowa wyjdzie w proteście ponad 5 tys. osób. W wyniku starć z milicją wiele osób zostało rannych, jeszcze więcej trafiło do aresztu i zostało poddanych represjom. Ponad 20 osób skazano na karę kilku lat więzienia.

W uroczystości 40. rocznicy Gorzowskiego Sierpnia 1982 r. wzięli udział m.in. prezydent RP Andrzej Duda, dr Karol Nawrocki – prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz Piotr Duda – przewodniczący NSZZ „Solidarność”, a także parlamentarzyści, przedstawiciele rządu i instytucji samorządowych, duchowieństwa, wojska i służb mundurowych oraz mieszkańcy Gorzowa.

W trakcie uroczystości prezydent Duda wręczył osobom zasłużonym na rzecz województwa lubuskiego oraz przemian demokratycznych w Polsce odznaczenia państwowe. Uhonorowanych zostało 21 osób, wśród nich Jan Hańbicki, Maciej Jankowski, Janina Bąk, Józef Jęcz, Waldemar Sawicki, Czesław Laska, Janusz Łabiak, Jan Król, Danuta Olszewska.

- Jako ten, który dziś piastuje najważniejszy w kraju urząd, pochylam głowę przed Waszym bohaterstwem. Dziękuję, że pokonaliście komunę – mówił prezydent do odznaczonych i uczestników obchodów.

Podczas uroczystości prezydent Andrzej Duda w asyście prezesa IPN i innych osobistości odsłonił instalację artystyczną upamiętniającą historyczny zryw gorzowski. Pomnik wzniesiono na skwerze Wydarzeń Gorzowskich 31 sierpnia 1982 r. staraniem Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN we współpracy z miastem Gorzowem i Zachodniopomorskim Urzędem Wojewódzkim w Szczecinie.

- Bardzo się cieszę, że instalacja, którą dzisiaj odsłaniamy, stała się udziałem także Instytutu Pamięci Narodowej – mówił dr Nawrocki, zwracając się do mieszkańców Gorzowa – a jest to pomnik odpowiedzialności za Polskę, pomnik „Solidarności”, ale też pomnik tożsamości wszystkich gorzowian, która mówi o wolności i solidarności. Bo mam dziś głębokie wrażenie, że drugie imię Polski to Historia, ale trzecie imię, to, które przyjmowaliśmy podczas bierzmowania Sierpnia '80, sierpnia roku 1982, a które pokazujemy także w roku 2022 – to Solidarność.

Tego samego dnia w południe z udziałem dr. Pawła Skubisza – dyrektora Oddziału IPN oraz Władysława Dajczaka – wojewody lubuskiego odbył się wernisaż wystawy „Bitwa o Wolność”, poświęconej gorzowskim protestom opozycji antykomunistycznej z lat 80. Szczeciński IPN przygotował także dodatek prasowy o protestach gorzowskich z 1982 r., a po południu zaprosił na koncert zespołu Fabryka.

Demonstracja z 31 sierpnia w Gorzowie Wielkopolskim była najbardziej spektakularnym przejawem działalności opozycyjnej w okresie od wprowadzenia stanu wojennego aż do roku 1989. Pomimo represji i zastraszania opór pojawiał się w Gorzowie Wielkopolskim, Sulęcinie i Witnicy od samego początku stanu wojennego. W dniach 14-16 grudnia 1980 r. przeszła fala strajków protestacyjnych. Przełomem dla podziemia gorzowskiego był maj i czerwiec 1982 r. Pochód pierwszomajowy okazał się wizerunkową porażką władz. Po południu kilka tysięcy wiernych modliło się podczas mszy świętej w katedrze pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, a po nabożeństwie kilkaset osób śpiewało pieśni patriotyczne. 3 maja w niewyjaśnionych okolicznościach przy katedrze ustawiony został Biały Krzyż, który odtąd stał się krzyżem „Solidarności”, przy którym protestowano, składano kwiaty oraz zapalano znicze. Od 13 maja Biały Krzyż stał się miejscem spotkań i modlitw podczas mszy za Ojczyznę w każdą miesięcznicę wprowadzenia stanu wojennego. Regionalna Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność” od początku sierpnia wzywała do wzięcia udziału w demonstracji w drugą rocznicę podpisania porozumień gdańskich. Władze obawiały się zaplanowanej na 31 sierpnia demonstracji. Niewielka grupa po zakończeniu pracy przez fabryczną pierwszą zmianę do godz. 17 wzrosła do ok 5 - 8 tys. osób, wypełniając również przyległe ulice, ale nie tamując komunikacji. Manifestacja miała charakter pokojowy, zebrani modlili się, śpiewali pieśni patriotyczne i religijne oraz wznosili okrzyki. Jednak funkcjonariusze milicji zaczęli rozpędzać tłum. Starcia części protestujących z funkcjonariuszami trwały do późnego wieczora. Zakończenie walk w dniu 31 sierpnia otwierało czas represji.

POLECAMY

- [Broszura przygotowana z okazji 40. rocznicy gorzowskich protestów](#)
- [dyskusja online „Przeciwko stanowi wojennemu. 31 sierpnia 1982 r. w Gorzowie Wielkopolskim”](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)